

Pædagogisk grundlag

Institution: Troldehusene

Dato: 24. juni 2026

Forord

Det pædagogiske grundlag er et arbejdsredskab for medarbejdere og ledelse i Skive Kommunes institutioner. Det pædagogiske grundlag beskriver praksis og udvikling af kvalitet i dagtilbuddet.

Det pædagogiske grundlag fungerer som et aktivt og dynamisk pædagogisk redskab, hvor bl.a. praksisfortællinger eller observationer er anledning til udvikling af praksis, hvorved der skabes en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Den intenderende pædagogik skal være til stede hele dagen og i alle læringsmiljøer med børnene.

Det pædagogiske grundlag beskriver ligeledes hvordan de pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegrupperes sammensætning og behov.

Det pædagogiske grundlag beskriver det pædagogiske arbejde ved refleksioner og eksempler og skaber sammenhæng mellem det pædagogiske læringsmiljø (planlagte vokseninitierede aktiviteter, børneinitierede aktiviteter, leg, spontane aktiviteter og daglige rutiner) *hele dagen* og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I det pædagogiske grundlag arbejdes der ud fra en systematisk og løbende *evalueringskultur*. Læreplanen og hverdagspædagogikken skal spille aktivt sammen.

Ved at bruge det pædagogiske grundlag til løbende at reflektere over, evaluere og udvikle den pædagogiske praksis, bliver det faglige blik skærpet for de små læringsøjeblikke i hverdagen.

Det pædagogiske grundlag offentliggøres på institutionens hjemmeside så forældre, studerende mv. kan få et indblik i refleksioner og eksempler fra den pædagogiske hverdag.

Arbejdsgruppen - februar 2025

Præsentation af institutionen

- Pædagogisk profil
- Organisering i institutionen
- Fysiske rammer
- Børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger
- Personalets sammensætning

Pædagogisk profil

Vi arbejder målrettet på at skabe et inkluderende miljø, hvor alle føler sig velkommen og ligeværdige.

Vi har fokus på, at hvert barn føler sig mødt, set, hørt og forstået.

Vi arbejder med børnefællesskaber og lægger vægt på, at alle børn føler sig inkluderet i et fællesskab.

Vi engagerer os aktivt i børns lege og aktiviteter, og hjælper derved børnene til at skabe meningsfulde relationer.

Vi samarbejder åbent og ærligt med forældrene omkring deres barns trivsel og udvikling.

Troldehusene er et alment dagpasningstilbud. Jf. Dagtilbudsloven.

Troldehusene arbejder ud fra det pædagogiske grundlag, og har fokus på at komme omkring alle udviklingsområder i hverdagen. Alle medarbejdere har grunduddannelsen i Marte Meo, og det er et af de pædagogiske værktøjer, vi bruger når noget udfordrer os. For at højne det har vi valgt at uddanne vores egen Marte Meo terapeut hen over det næste år.

Organisering i Troldehusene

Troldehusene består af 2 afdelinger; Troldegården i Højslev og Troldehaven i Nr. Søby med en fysisk afstand på ca. 2 km. Troldehusene er almene dagtilbud efter dagtilbudsloven. Samlet er der ca. 120 børn i Troldehusene. Troldegården er normeret til 69 børn, og Troldehaven er normeret til 60 børn. Vi har i september 2024 opstartet en vuggestue afdeling "Tusindfryd" i Troldehaven til 12 børn. Troldehusenes ledelse udgør 1 områdeleder og 2 daglige pædagogiske ledere.

Fysiske rammer

Troldehaven er fysisk placeret i Nr. Søby ved siden af Nr. Søby skole og tæt på Søby Højslev Arena, friluftsbad og Højslev idrætsforenings fodboldklub. I skoven som ligger lige op ad skolen har Troldehaven en "Skovhytte" som er en dejlig base for især de ældste børns udeliv.

Troldehaven er ombygget af flere omgange, og huset rummer 3 stuer Mælkebøtten, Solsikken og Skovtroldene. I september 2024 har vi opstartet en vuggestue gruppe Tusindfryd. Udeområdet rummer 2 veletablerede legepladser, hvor den mindste legeplads tilhører vuggestuen. Troldegården er fysisk placeret i Højslev ved siden af Højslev skole og tæt på Højslev Ældrecenter.

Troldegården er bygget i 1980, og rummer 3 stuer Mariehønen, Humlebien og Græshoppen. Der er en stor legeplads som er blevet renoveret gennem de sidste år. Troldegården har ved siden af børnehaven fået "Troldey" som fremover vil danne base for masser af udeliv og sjove oplevelser for de kommende skolebørn Sommerfuglene.

Børnegruppens sammensætning

Langt de fleste børn kommer fra nærområdet hvor der både findes nybyggeri, ældre boliger, lejeboliger og der kommer også børn fra oplandet Dommerby, Ørum, Vinkel, Højslev Kirkeby, Ørslevkloster og Lundø. Begge huse er indrettet med stuer, hvor børnene er gruppeopdelte fra 2,11 – 6 år, da vi finder, at der er store sociale og relationelle udviklingsmuligheder i denne model. Børnene bliver aldersopdelt ved de aktiviteter, hvor det giver mening at være i gruppe med jævnaldrende. De ældste børn bliver samlet det sidste år før skolestart for at styrke det sociale og skabe relationer på tværs af stuerne. Her benyttes Troldehavens Skovhytte i Nr. Søby skov og Troldevej ved Højslev skole.

Personalesammensætningen

16 fastansatte pædagoger (heraf 3 i ledelsen)

4 fastansatte PAU'er

4 fastansatte pædagogmedhjælpere

3 løse tilkaldevikarer

1 pædagogstuderende

1 PAU elev

1 dagtilbudssekretær

1 servicemedhjælper

5

Det fælles pædagogisk grundlag

Barnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg læring, børnefællesskaber
(s. 13-21 i publikationen " Den styrkede pædagogiske læreplan")

- Hvilken forståelse har vi af de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag?
- Hvordan kommer de til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

(beskriv dem samlet eller hver for sig)

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

Overordnet set ser vi det fælles pædagogiske grundlag som vores fælles forståelse af det gode børneliv. Det er det der danner grundlaget for vores fælles lokale visioner, vores værdigrundlag og forståelsen af kerneopgaven. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte:

Barnesyn

- At børn har ret til at være medskaber af egen læring og udvikling.
- At børn oplever et børneliv, hvor der er plads til legen.
- Det gode børneliv forstås som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være et barn, og hvor et nært og tillidsskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og tryghed så det har mulighed for kunne lære og udvikle sig.

- Vi skal inddrage børnene i hverdagens gøremål og beslutninger. Vi skal organisere rammerne og læringsmiljøet, så børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.
- Vi vil gerne have personligt robuste, livsduelige og kreative børn, der bliver så dygtige som de kan, og er rustede til at møde fremtidens udfordringer.
- Vi ønsker at se børn der oplever medborgerskab/medbestemmelse og bruger det.
- Der skal være plads til alle – vi har øje for differencerede børnefællesskaber.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Børnene mødes med nærvær, anerkendelse og positive forventninger gennem hele dagen lige fra det første godmorgen til de går hjem.
- Vi arbejder ud fra, at børnene gør det godt, hvis de kan, og arbejder derfor med individuelle tiltag i løbet af dagen. Det kan være rum til pauser og deltagelse på andre præmisser i fællesskabet.
- Vi ønsker, at børnene oplever medbestemmelse gennem kommunikation, at personalet følger børnenes initiativer og spor. Vi arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone, hvor aktiviteter og lege planlægges på forskellige niveauer, så alle børn kan deltage.

Dannelse og børneperspektiv

- At børn udvikler evnerne til selv- og medbestemmelse og solidaritet.
- At børn får mulighed for at udtrykke sine egne meninger, holdninger og behov.
- At børn har gode forudsætninger for udvikling.
- At børn udvikler sociale og medmenneskelig indlevelse og omsorgstænkning.
- At børn udviser respekt for mangfoldighed og udvikler et perspektiv hvor der er plads til alle.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Børnene guides i at tage hensyn til andre, udvise empati, vente på tur med øje for at alle bliver set, mødt, hørt og forstået.
- Vi vil som voksne være det gode forbillede – den gode rollemodel.
- Vi tilbyder en børnehavedag med rutiner og struktur, som fremmer forudsigelighed og tryghed.
- Vi inddrager børnene i arbejdet med læringsmiljøer og andre aktiviteter, hvor processen er vigtigere end produktet.

Leg

- At støtte og udvikle børns spontane og selvorganiserede lege gennem indretning af legemiljøer, legetøj organisering og atmosfære. Der arbejdes med legemiljøer både ude og inde, hvor tydelige legemiljøer skal fremme legen.

- At børns lege udvikles gennem pædagogiske legeaktiviteter med udgangspunkt i, at børn og voksne sammen reflektere over, hvordan legen kan udformes og organiseres.
- At børn i udsatte positioner også oplever gode legerelationer, og fremme et inkluderende miljø med hjælp fra personalet.
- At personalet deltager i børnenes lege og dermed er med til at udvikle og fremme legen.
- At legen prioriteres i hverdagen.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- At vi ser personale som leger, og som på den måde skaber muligheder i børnefællesskabet for alle børn.
- Vi har fokus på udendørs legemiljøer her i foråret, og der vil blive sat tid og midler af til dette udviklingspunkt.

Læring

- At børn oplever et trygt, inkluderende og udfordrende miljø, hvor de lærer og udvikler sig gennem børneinitierende og voksenplanlagte aktiviteter. Det kunne være i rutinesituationer som ex. spisesituation.
- At der er fokus på børnenes kommunikation, udveksling og sociale interaktion, da dette er grundlaget for læring.
- At børn kan opleve nyt og bidrage til det nye. Derved lærer de, at de kan bidrage til f.eks. en leg. De kan finde kreative og innovative løsninger på udfordringerne. De indgår i et fællesskab med andre børn og voksne.

- At børn får mulighed for at få alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund. Der skal være fokus på at fremme både nonkognitive og kognitive kompetencer.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Vi er en del af Minimaker projektet i Skive Kommune og her arbejdes med det kreative og innovative frem for selve produktet. Der er konkret lavet værksteder og metoden er kommet ind på stuerne, så alle kan være med.
- Vi arbejder på at børnene får succes oplevelser, så det udvikler børnenes selvværd og mod på udfordringer.
- Vi tager ud af huset og får fælles oplevelser.
- Vi kører fælles temaer, som udfordrer både personalet og børnene. Det har været arkitektur, mennesket, "livet i gamle dage" osv.
- Vi arbejder på at skabe et miljø, hvor personalet sammen med børnene udvikler læringsmiljøerne.

Børnefællesskaber

- At der skabes rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur.
- At der er plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og være aktiv deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner.mv.

- At der er sammenhæng mellem børnenes perspektiver, mulighederne og begrænsningerne i det sociale rum og de pædagogiske målsætninger.
- At børn oplever sig værdifulde - både i sig selv men også i fællesskabet.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Vi arbejder i både små og store grupper i løbet af dagen.
- Vi spiser i små grupper for at få mulighed for tæt dialog og inddragelse af alle børn.
- Vi laver tiltag i forhold til børn som har svært ved at være i børnefællesskabet, så de oplever succes på deres udviklingsniveau. Det kan være i kortere tid, mindre gruppe eller i et andet miljø end det vi normalt tilbyder.
- Vi arbejder på at alle børn bliver set på med positive øjne både af forældre, børn og personale, og arbejder gennem blandt andet Marte Meo med pædagogens rolle i samspillet.

Det fælles pædagogiske grundlag

Pædagogisk læringsmiljø

(s. 22-23 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan")

- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.
- Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og danes?

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

Det gode pædagogiske læringsmiljø kendetegnes ved et samspil mellem de fysiske rammer, æstetik, personalets kompetencer og børnegruppens størrelse og sammensætning.

Vi arbejder på at optimere vores læringsmiljøer både ude og inde, og tilpasse dem til målgruppen.

Vi har fokus på betydningen af bl.a. farvevalg, lys, tæpper, møbler og hvordan vi indretter vores læringsmiljøer. Der skal være en balance mellem muligheden for fysisk udfoldelse og steder med ro til fordybelse. Forskellige aktivitetstilbud spredes ud i hele huset.

Vi er bevidste om og arbejder med den voksnes deltagelse, placering og rolle i legen. Der tages udgangspunkt i det enkelte barn og i de differentierede børnefællesskaber. Vi lægger vægt på arbejdet med hverdagsrutinerne. Vi arbejder med selvhjulpenhed i garderoben, ved måltiderne og generelt gennem hele dagen, tid til den enkelte og gode rammer.

Vi er opmærksomme på gruppestørrelser, forskellighed, alder, køn og relationer, når vi skaber pædagogiske læringsmiljøer. Vi har små rum hvor man kan trække sig tilbage og store rum til motorisk udfoldelse, og vi arbejder med at gøre rummenes muligheder tydelige for børnene både inde og ude, og gøre dem fleksible alt efter behov.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Vi har haft tema omkring "Arbejdspladser" og her blev indrettet frisørsalon, dyrehospital, købmandsbutik og meget andet som gav anledning til megen leg og aktivitet, og plads til udforskning og brug af erfaringer i forhold til temaet.
- I forbindelse med tema omkring læseleg er der indrettet læse/hyggekrog med ting som opfordrer til et lavt fysisk aktivitetsniveau.
- På legepladsen har vi læringstavler, som opfordrer til samtaler omkring dyr og undersøgelse af insekter. Børnene har vist stor interesse og får ny viden gennem dialog med pædagogerne.
- Vi forsøger at ændre læringsrummene jævnlige og udvikle på dem alt efter hvor meget de bliver brugt, og hvilke interesser børnene i grupperne har.
- Vi inddrager børnene ved at lave børneinterviews, og følge op på det børnene fortæller, eller ved at observere børnene og følge deres spor, så de får indflydelse, og vi ser tingene fra deres perspektiv. Pædagogerne har forskellige kompetencer som bruges når der skal laves temaer, en er god til yoga og en anden til teater, udeliv osv.
- Personalet er blevet fagligt opkvalificeret hen over det sidste år blandt andet omkring leg, læringsrum og relationer.

Det fælles pædagogiske grundlag

Pædagogisk læringsmiljø

(s. 22-23 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan")

- Hvordan arbejdes der med en balanceret vægtning af de pædagogiske læringsmiljøer (planlagte vokseninitierede aktiviteter, børneinitierede aktiviteter, leg, spontane aktiviteter og daglige rutiner) over hele dagen?

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

Det gode pædagogiske læringsmiljø kendetegnes ved et samspil mellem de fysiske rammer, æstetik, personalets kompetencer og børnegruppens størrelse og sammensætning.

Vi arbejder på at optimere vores læringsmiljøer både ude og inde, og tilpasse dem til målgruppen.

Vi har fokus på betydningen af bl.a. farvevalg, lys, tæpper, møbler og hvordan vi indretter vores læringsmiljøer. Der skal være en balance mellem muligheden for fysisk udfoldelse og steder med ro til fordybelse. Forskellige aktivitetstilbud spredes ud i hele huset.

Vi er bevidste om den voksnes deltagelse, placering og rolle i legen. Der tages udgangspunkt i det enkelte barn og i de differentierede børnefællesskaber. Vi lægger vægt på arbejdet med hverdagsrutinerne. Vi arbejder med selvhjulpenhed i garderoben, ved måltiderne og generelt gennem hele dagen, tid til den enkelte og gode rammer.

Vi er opmærksomme på gruppestørrelser, forskellighed, alder, køn og relationer, når vi skaber pædagogiske læringsmiljøer. Vi har små rum, hvor man kan trække sig tilbage og store rum til motorisk udfoldelse, og vi arbejder med at gøre rummenes muligheder tydelige for børn både inde og ude og gøre dem fleksible alt efter behov.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Vi har haft tema omkring "Arbejdspladser" og her blev indrettet frisørsalon, dyrehospital og købmandsbutik som gav anledning til megen leg og aktivitet, og plads til udforskning og brug af erfaringer i forhold til temaet.
- I forbindelse med tema omkring læseleg er der indrettet læse/hyggekrog med ting som opfordrer til et lavt fysisk aktivitetsniveau.
- På legepladsen har vi læringstavler, som opfordrer til samtaler omkring dyr og undersøgelse af insekter. Børnene har vist stor interesse og får ny viden gennem dialog med pædagogerne.
- Vi forsøger at ændre læringsrummene jævnlige og udvikle på dem alt efter hvor meget de bliver brugt, og hvilke interesser børnene i grupperne har.
- Vi inddrager børnene ved at lave børneinterviews, og følge op på det børnene fortæller, eller ved at observere børnene og følge deres spor, så de får indflydelse og vi ser tingene fra deres perspektiv. Pædagogerne har forskellige kompetencer som bruges når der skal laves temaer, en er god til yoga og en anden til teater, udeliv osv.
- Personalet er blevet fagligt opkvalificeret hen over det sidste år blandt andet omkring leg, læringsrum og relationer.

Det fælles pædagogiske grundlag

Forældresamarbejde

(s. 24-25 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan")

- Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

Vi ønsker et åbent og ærligt samarbejde mellem forældre og pædagoger, og har stor respekt for at forældrene kender deres barn bedst, og for at barnet har forskellig ageren i forskellige arenaer. Forældresamarbejdet skal bidrage til, at barnet får en god og tryk opvækst. Vi samarbejder med forældrene om at give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det er vigtigt, at både barn og forældre får en god tryk opstart. Det første besøg er vigtigt, og her er afsat tid til rundvisning og en snak omkring barnet. Først og fremmest er den daglige dialog vigtig og derudover holder vi en opstartssamtale indenfor det første halve år, hvor vi snakker om barnets trivsel, udvikling og eventuelle udfordringer. Vi tilbyder igen samtale et halvt år før skolestart, men har altid et åbent tilbud om samtaler efter behov, det benyttes ofte til råd og vejledning omkring opdragelse, søvn, mad og alt der kan bekymre en som forældre.

Vi arbejder ud fra, at alle forældre gør det så godt de kan, vi er alle forskellige og har forskellige ressourcer, og derfor arbejder vi også differentieret her lige, som vi gør med børnene.

Meget af vores kommunikation foregår over AULA, hvor vi skriver beskeder, orienterer om vores aktiviteter og planer, lægger billeder ind, og forældre giver beskeder tilbage til os. Det fungerer men det er naturligvis den daglige dialog omkring børnene der er vigtigst, og vi lægger vægt på, at vi mødes ansigt til ansigt i hverdagen, og når der opstår udfordringer. Vi ønsker et respektfuldt samarbejde mellem forældre og pædagoger, så vi sammen finder de bedste løsninger for børnene, også når det er svært.

Vi afholder forældremøder med valg til bestyrelsen i efteråret, og der afholdes bestyrelsesmøder hen over året. Her tager vi aktuelle emner op omkring børnenes hverdag. Vi har blandt andet haft emnet inklusion oppe på møderne og talt om hvor vigtig forældrenes rolle er i forhold til forståelse og inkludering af udsatte børn i børnegruppen. Det at sige Godmorgen til alle, snakke lidt med de børn man møder og være med til at alle bliver inviteret med hjem til legeaftaler, så ingen udelukkes fra fællesskabet, er meget vigtigt og her kan man som forældre også være det gode forbillede.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Vi inddrager forældre i praktiske og sociale aktiviteter, sommerfester, forældrekafe og småprojekter på legepladsen.
- Vi forsøger også at involvere forældrene ved at lave udstillinger, om de ting vi arbejder med, så det kan opfordre til samtaler mellem barn og forældre.
- Vi afholder mange forældresamtaler efter behov, det er vigtigt, at vi er ansigt til ansigt når noget bliver svært, derfor prioriterer vi dette højt.
- Vi tager gerne imod tilbud fra forældre, som har lyst til at inddrage en børnegruppe i deres job eller fritidsinteresse, og vi vil gerne både have besøg i børnehaven eller komme ud.

- Vi har besøgt forældrearbejdspladser i forbindelse med emnet "Arbejdspladser", og konkret besøgt Skive Frugt, den lokale Brugs, N.C Nielsen og mange andre virksomheder. Helt unikke oplevelser som kun kom i stand på grund af forældrenes indsats.
- Vi samarbejder omkring børn med sproglige udfordringer, hvor børnene kan komme i sproggruppe, og her kan forældrene låne bøger og andet materiale med hjem for at understøtte det der arbejdes med i børnehaven.
- Vi har opdateret vores hjemmeside som giver vigtig information, om hvad vi står for.

Det fælles pædagogiske grundlag

Børn i udsatte positioner

(s. 26 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan")

- Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

Børn i udsatte positioner skal opleve sig som en betydningsfuld del af fællesskabet. Det handler om at møde barnet med passende udfordringer og positive forventninger i børnefællesskabet og i de pædagogiske læringsmiljøer.

Begrebet børn i udsatte positioner spænder bredt, og kan handle om motoriske, kognitive, sproglige eller sociale udfordringer. Det handler for os om de børn som kan have brug for tæt guidning af en voksen, og befinder sig lidt i periferien af børnefællesskaberne. Vi arbejder med at skabe pædagogiske læringsmiljøer, som understøtter børn i udsatte positioner, og det sker blandt andet ved at være nysgerrige på børnenes interesser og bruge den viden til at inddrage dem i børnefællesskabet. Vi behandler børnene forskelligt, fordi vi ser på deres behov og nærmeste udviklingszone.

Vi tager udgangspunkt i den nuværende børnegruppe, og det de har brug for lige nu, derfor ændres spisegrupper efter behov, legemiljøer skiftes ud og aktiviteter vælges efter behovet lige nu. Det enkelte barn tilgodeses ved, at vi tager udgangspunkt i det enkelte barns udviklingstrin og arbejder på at styrke og udvikle barnet herfra. Det kan være godt for et barn at

lege med yngre børn i en periode og her lære at lege og indgå i sociale relationer. Det er vigtigt at alle børn føler sig som en del af børnefællesskabet. Det kan også variere meget, hvor længe et barn kan være i en aktivitet, og her kan vi justere i varighed eller justerer aktiviteten så den passer til det, barnet kan rumme den dag, så barnet får oplevelsen af succes.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Børn tilbydes pauser for at få ro på nervesystemet, det sker på forskelligvis alt efter børnenes behov, det kan være alenetid, tid med en voksen eller med et andet barn.
- Vi arbejder også på at give børnene værktøjer til konfliktløsning, både ved at være tæt på og være forbillede og gennem dialog med de involverede børn, så de børn der er indblandet bliver hørt og gives mulighed for at komme med deres oplevelse. Ligeledes er det vigtigt for nogen børn, at pædagogen italesætter det barnet gør og føler, så barnet hjælpes til at kunne registrere og regulere sig selv i forhold til andre.
- Pædagogen går med i legen for at synliggøre, at et enkelt barn laver noget, de andre kan være med til.
- Forældrene bliver inddraget ved, at vi opfordrer til skiftende legeaftaler, og til at de er de gode forbilleder.
- Der arbejdes med sprog i små grupper med en voksen i rolige omgivelser, når der er brug for en ekstra indsats.
- Der arbejdes med læringsrum udendørs, så der her også opnås bedre muligheder for de børn som er udfordrede i uderummet, så der både er plads til de mere fysiske lege men også mulighed for at lege fordybet.
- Vi bruger vores arbejdsværktøjer TOPI, TRAS, TVÆRS, MARTE MEO, børneinterviews, PLC'er og sprogvurderinger til at understøtte vores indsats i forhold til det enkelte barn.

Det fælles pædagogiske grundlag

Sammenhænge

(s. 27 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan")

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

Vi arbejder på at alle typer overgange skal være så trygge som muligt. Personalet og forældrene arbejder sammen om at skabe en oplevelse af sammenhæng, tryghed og trivsel hos barnet.

Det handler for os om at skabe et godt fundament. Barnet skal udvikle sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed, mod på at forsøge og fejle, evnen til at bidrage i fællesskaber og lyst til at lære og handle.

Vi arbejder målbevidst på at gøre børnene så klar som muligt til skolestart, og gør i overleveringen opmærksom på, hvor børnene har stærke sider og hvor de kan have udfordringer, det sker naturligvis i samarbejde med forældrene, som også er med inde over i forhold til de ting, der skal arbejdes med frem mod skolestart. Perioden frem mod skolen byder på anderledes oplevelser og ture for at fremme børnefællesskabet i gruppen, og give gruppen fælles oplevelser i andre omgivelser, så børnenes roller i gruppen bliver udfordrede.

Vi vægter også det fysiske kendskab til skolen højt, tryghed i at komme på besøg, kunne sætte ansigt på børnehaveklasselæreren og vide hvor man går på toilet, til motorik og i SFO.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Vi bruger tid til de praktiske ting i hverdagen, så børnene bliver så selvhjulpne og selvstændige som muligt. Det sker blandt andet i garderoben.
- Vi arbejder med at børnene skal mærke sig selv, og blive anerkendt som den de er. Alle børn skal føle sig som en del af fællesskabet, og opleve at blive accepteret på trods af forskelligheder.
- Vi arbejder med at børnene i fællesskaberne skal øve sig i at lytte til hvad andre siger og vente på tur og i at kunne modtage fælles beskeder.
- Vi arbejder med højtlesning, historiefortælling og forskellige opgaver som øver børnene ud i at kunne lytte, sidde stille og være fokuserede i kortere tidsintervaller.
- Vi laver fælles planlagte vokseninitierede aktiviteter med større krav til koordinering og koncentration. Man får lov til at snitte med dolk, bruge limpistoler, lege regellege og komme i skolens gymnastiksal eller hallen.
- Vi har fokus på bøger, tal, former, bogstaver og matematisk opmærksomhed som et naturligt element i hverdagens aktiviteter.
- Vi arbejder med Minimizer tanken omkring det innovative og kreative med fokus på ikke at gå i stå når noget ikke lykkedes første gang, men komme videre og finde andre løsninger sammen og hver for sig. Dette skulle gerne gøre at børnene bliver robuste og får mod på ukendte og svære opgaver. At de oplever succes og får tilbudt anderledes og udfordrende aktiviteter

- Vi samler børnene i den ældste gruppe i Troldehaven fra den 1. august før skolestart med aktiviteter i Skovhytten, og i Troldegården samles de ældste børn i Troldey.
- Vi afholder samtaler med de kommende skolebørn i november måned, og her har Troldehaven børneklasselærerne med til alle samtaler, mens Troldegården har en lærer fra skolen med, hvis vi finder at der er behov for det.
- Der afholdes fyraftens møder med forældrene på forskellig vis i forbindelse med overgangen til skolen.

Øvrige krav

Inddragelse af lokalsamfundet

(s. 29 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan)

- Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

I Troldehusene vil vi gerne inddrage lokalsamfundet, når vi skaber pædagogiske læringsmiljøer for børnene.

Vi ser det som en vigtig del, at børnene har kendskab til deres lokalområde og er en aktiv del af det, derfor har vi kigget ind i hvad vi og de kan byde ind med i vores samarbejde.

Hver afdeling har forskellige måder at gøre det på og forskellige muligheder i nærområdet.

Troldehaven udnytter den nærliggende skov og har her egen hytte, der er masser af muligheder for at arbejde med emnet "Natur, udeliv og science". Troldehaven er ligeledes tæt på Søby Højslev Arena, svømmebadet og Højslev idrætsforenings faciliteter, og de bruges jævnligt. Placeringen helt tæt på Nr. Søby skole gør samarbejdet her nemt, og der drages stor gavn af hinandens ressourcer.

Troldegården har et samarbejde med det lokale ældrecenter, hvor der er besøg, som giver stor glæde og forståelse for livsfasen begge veje. Vi kommer og slår katten af tønden, synger julesange og giver liv i huset. Der arbejdes på at de ældre som kan også meget gerne må komme i Troldegården. Højslev skole er nærmeste nabo og også her giver det mulighed for at bruge faciliteter på skolen bl.a. gymnastiksal, hal og SFO-lokaler.

Fælles for begge afdelinger gælder, at alle har et samarbejde med den lokale handelsstandsforening og borgerforening, hvor vi laver heks til Sankthansbålet, skærer græskar til pynt til halloween, når de har Halloween aften og laver pynt til årets fastelavnsfest i Søby Højslev Arena. Vi deltager også alle i gudstjenester til jul i de lokale kirker. Vi samarbejder med den lokale dagpleje og har forskellige fælles besøg og aktiviteter. Vi har deltaget i musikforløb med Skive Musikskole.

Alle husene deltager i den årlige affaldsindsamling og har samarbejde med skole, dagpleje, ældrecentre, det lokale NOMI 4S og hvem der ellers vil være med til at bakke op om det gode initiativ. Børnene går op i det, og vi ser det nytter noget, og at børnene tager det med hjem, familien bliver taget med på tur med pose til affald i hånden.

Øvrige krav

Vurdering af det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (i et børneperspektiv, hvor børns oplevelser af børnemiljøet inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

(s. 30 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan)

- Hvordan integrerer vi det fysiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

Vi finder det vigtigt, at vores huse er i god stand, og at vores fysiske miljø både ude og inde fremstår indbydende og appellerer til leg, samvær og aktivitet. Der skal være noget rart for øjet, når vi har fælles temaer, skal det fremgå af udsmykningen, og vi bestræber os på at lave tydelige læringsrum. Vi ændrer og tilpasser ofte det fysiske og æstetiske børnemiljø i forhold til hvilken børnegruppe eller hvilket barn vi arbejder med. Det psykiske børnemiljø understøttes af den daglige samværsform, og personalets anerkendende tilgang til børn og forældre.

Løbende evaluering er vigtig, for at se på hvad der fungerer eller ikke fungerer, og læringsmiljøerne kan have mange formål – skabende, aktiverende, samlende eller fordybende. Det kan være med indretning med belysning, afskærmning, dæmpning af lyd, let tilgængelige materialer og masser af inspiration på væggene rundt i husene. Vi vil også gerne bruge børnenes stemme gennem børneinterviews og snakke omkring det der interesserer dem, og hvor de godt kan lide at lege og lave andre aktiviteter. Det er vigtigt med voksne, der går forrest og skaber gode og udfordrende rammer og strukturer i hverdagen

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Der indrettes små kroge, hvor børnene kan lege/lave aktiviteter i mindre grupper.
- Vi har træværksted, fantasiværksted, dinoland, puderum, bibliotek, dukkekroge, Minimaker værksted.
- Materialer er tilgængelige i børnehøjde.
- Vi visualiserer rummene i børnehøjde, så det giver tydelig inspiration og retning for hvad rummet kan bruges til.
- Vi vurderer mængderne af legetøj, og regulerer alt efter behov, men har fokus på at der skal være noget at gøre med, så der er tallerkner, kopper og bestik nok i f.eks. dukkekrogene.
- Der tages individuelle hensyn – nogen har brug for pauser i løbet af dagen og her indrettes hyggelige zoner som appellerer til afkobling.
- Der vurderes på, hvad børnene har brug for lige nu – en vild musikfest på legepladsen eller mere stille aktiviteter.
- Det er vigtigt, at de voksne selv går med i legen, og er der til at støtte op.

Pædagogisk læringsmiljø generelt

Børns brede læring

(s. 32 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan")

- Hvordan ses den brede læring indenfor og på tværs af de 6 læreplanstemaer (nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse)

Retningsgivende refleksioner og eksempler i forhold til egen institution

I Troldehusene tages udgangspunkt i de børn, børnegrupper og personale som vi har lige nu. Vi tilrettelægger læringsmiljøet ud fra børnenes alder, forudsætninger og sammensætningen i grupperne. Vi arbejder med faste strukturer for at give tryghed og stabilitet, men er også meget bevidste om, at de skal justeres og evalueres i forhold til de vilkår der er i institutionen. Vi ser på gruppen og det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse, så vi får justeret, reflekteret og evalueret på vores pædagogiske praksis.

Vi arbejder med at gøre børn robuste, selvstændige og give dem følelsen af at være værdifulde i børnefællesskaberne.

Vi har fokus på bevægelse og at få dette implementeret i hverdagen, både i form af indretning ude og inde, og i forhold til voksen initierede aktiviteter med børnene.

Sådan kommer det til udtryk hos os og sådan ses det i vores hverdag

- Vi arbejder med selvhjulpenhed med understøttende tilstedeværende voksne, hvor børn i garderoben oplever, at de kan selv eller øver sig i hverdagen. Det er en del af læring hele dagen, hvor daglige rutiner prioriteres.
- Vi har med projektet Minimaker gang i en undersøgende og eksperimenterende tilgang til det at være i forskellige aktiviteter. Der sættes fokus på processen frem for produktet, så barnet får oplevelsen af at kunne det selv eller ikke mindst i fællesskab.
- Vi arbejder med vores struktur i hverdagen og forsøger at optimere den, så pædagogerne kender deres roller og børnene derved oplever tryghed og stabilitet, så de har overskud til udvikling og læring.

Etablering af evalueringskultur

(s. 52 i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan)

- Hvordan arbejdes der løbende med det pædagogiske grundlag? I hvilke sammenhænge og hvor ofte?
- Hvordan opsamles der løbende pædagogisk dokumentation og hvordan sammenholdes dokumentationen med det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
 - Hvordan arbejdes der med observationer fra KIDS?
 - Hvordan arbejdes der med praksisfortællinger?
 - Hvordan arbejdes der med PLC, som aktionsmodel?
- Hvordan inddrages forældrebestyrelsen i arbejdet med det pædagogiske grundlag og evalueringskulturen?

Vi arbejder med det pædagogiske grundlag, med en evaluering årligt. Her vurderer vi på, om vi lever op til det skrevne eller er et andet sted nu. Hvis vi vurderer at noget skal ændres, tager vi det med på fælles personalemøde, så det er personalets input som kommer med.

Der arbejdes løbende med PLC'er i afdelingerne/stuerne som en del af den pædagogiske dokumentation og udvikling. Her bruger vi også praksisfortællinger, da det er udgangspunktet for langt de fleste PLC'er som vi laver.

Vi har brugt KIDS tilsynet som et udviklingsværktøj, og vi har haft fokus på relationer, leg og læringsmiljøer i de 2 afdelinger, og der er synligt forskel i tilsynet nu og for 1 ½ år siden. Vi har arbejdet med Marte Meo og med Susanne Skaanings bog "relationsvejen" omkring relationsdelen. Derudover har vi fået indrettet vores huse og legepladser med nogle meget fine legemiljøer, som giver en langt mere fordybet leg. Medarbejderne er i proces omkring det at deltage i børnenes lege, og det er godt på vej.

Vi har forsøgt at inddrage forældrebestyrelsen der hvor det har givet mening.

Vi har haft et møde hvor temaet var "opstart i børnehaven" – hvad har jeg som forældre brug for, for at opleve en god tryk opstart og hverdag i Troldehusene. Det gav anledning til udvikling af nyt materiale og opmærksomhed på vigtigheden af tryk- hed i forældrerelationen.

Forældrebestyrelsen var i april måned med til at lave evalueringen af den pædagogiske læreplan, og her gjorde vi også op- mærksom på, at vi har haft travlt med de strukturforandringer, vi har haft i Troldehusene grundet politiske beslutninger. Nu er vi et andet sted og vil fremover delagtiggøre forældrebestyrelsen i vores arbejde med den pædagogiske læreplan. Vi forsø- ger hele tiden at skabe de bedste rammer for trivsel og udvikling for alle.